NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novíce izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V sredo 24. augusta 1853. *List 68.*

Gospodarske skušnje.

(*Mravlje od mladega drevja pregnati*) priporoča g. Pikelmayer, ud štajarske kmetijske družbe v ponvi nad žerjavico raztopljeno kolofonijo (smolo, s ktero se strune na goslih mažejo), kteri se toliko laškega olja prikuha, da zmes redka ostane in se ž njo drevo kaka 2 čevlja nad zemljo dobro namaže. Gosp. Pikelmayer pravi v časniku štaj. kmet. družbe, da je veliko poprej skušal, pa nič ni pomagalo tega mlademu drevju posebno škodljivega merčesa odpraviti; ti pomoček je po njegovih skušnjah gotov.

(*Pési perje obérati ni dobro*). Mesca augusta (velicega serpana) kmetovavci radi perje oberajo pési za živinsko klajo. To pa pési slabo tekne, ktera potem na pol drobnejši ostane. Prepričati se tega je vsacemu lahko, ako se na ravno tisti njivi skušnja naredí, da se enim perje obere, drugim ne.

(*O griži čbel* (*Ruhr*) smo brali v časniku Würcburškem sledeče: Konec zime napada griža dostikrat bčele, če se prehladé. Naj gotoviši pomoček, dokler čbele še na čišo letati ne morejo, je v panj postavljeni in v vodi raztopljeni kandirani cuker (Kandiszucker), ki jih zgreje, drisko zaprè in okrepčá, in vlažnost na se vleče. Kar so bčele po griži ognjusile, je treba čisto osnažiti, da se druge bolezni obvarjejo; naj bolje je, jih djati v drug panj, ako je to storiti mogoče. Po griži pogine dosto čbel; nikdar pa matica ne, kakor nekteri čbelarji krivo mislijo, ker se v njenem životu nikdar nesnaga nabirati ne more.

(*Sadnemu drevju se s pridom gnoji*), ako se okoli njega 2 ali 3 čevlje široko in 3 do 5 pavcov visoko šôtnega pepéla (Torfasche) nasuje, in ti pepél z nepremočno gnojnico enkrat ali večkrat polije.

(*Pomoček zoper bramorja na vertih*). Vertnar Walter priporoča kot gotov pripomoček zoper bramorja, če se vert pognojí s svinskim gnojem ali s svinsko scavnico. Kmalo se prežene s tem škodljivi merčes. Walter pravi: „jez gnojím vsake 3 ali 4 leta s svinskim gnojem, in še 30 let ni duha ne sluha od tega merčesa“.

(*Spravljanje žita po novi viži*). Žito se spravi v sodce ali kište, ki so pokriti s premakljivim pokrovom, kteri jih varje svitlobe in vunanje vročíne ali zmèrzlíne. Ti sodci ali kište se postavijo po versti na skednji, kterega polkni morajo biti dobro zaperti. Na to vižo se potrebuje za žito veliko manj prostora, in žito, čeravno zaperto in nikdar premetano, ne zatuhne, in miši in druga žival ga ne more oskruniti.

Pregled kmetijstva po celi Europi.

Po prof. dr. Hlubek-u.

(Dalje.)

Če se čez 93 milionov otrok do 15. leta, ki niso ne za kmetijstvo, ne za kako drugo rokodelstvo pripravni, in 4 milione duhovnov, vradnikov in vojakov v celi Europi od vesoljnega števila prebivavcov odšteje, ostane čez 162 milionov ljudí, ki se pečajo s pridelovanjem mnogoverstnega blaga. In ker kmetijstvo dan današnji nekaj čez 73 milionov potrebuje, ostane čez 89 milionov, ki so ali obertniki, rokodelci ali tergovci, ali pa taki, ki postopaje le živé od kapitala.

V Europi prevaguje poljodelstvo, ker na 100 poljodelcov spada 54 obertnikov. Le Angleško je stopilo iz te naravne razmere, ktera pa zamore le tako dolgo terpeti, dokler ostane tako rekoč Angležgospodar kupčije vsega sveta.

Ako primerimo število velike klavne živine s številom ljudstva po velicih europejskih deržavah, se razvidi, da na 100 glav velike klavne živine (goved) spada 185 ljudí na Angleškem, 221 na Rusovskem, 228 na Pruskem, 253 v našem cesarstvu in 232 na Francoskem, — tedaj 216 ljudí sploh cele Europe.

To število kaže scer stan živinoreje, pa ne povžitka mesa v vsaki deržavi. Na Angleškem se iz gori rečenega razvidi, da je naj več živine v primeri z ljudstvom, in vendar je ni deržave v Europi, ktera bi toliko klavne živine iz druzih dežel (goved iz Holandskega, in svinskega mesa iz Hamburgu) jemala, kakor angleška dežela. To je živ dokaz, da na Angleškem naj več mesovja povžijejo.

Na Rusovskem je za Angleškem naj več živine v primeri z ljudstvom, in vendar se v nobeni deželi tako malo mesa ne povžije, kakor na Rusovskem.

Naj manj živine v primeri z ljudstvom je v našem cesarstvu; iz tega se razvidi, na kako niski stopnji je živinoreja v deželah austrianskega cesarstva, in lahko se zapopade, da tako obilo število živine in kóž se mora vsako leto za naše dežele v ptujih deželah kupiti; za klavno živino gré vsako leto 5 milionov goldinarjev, za kóže pa 4 milione v ptuje kraje.

Ako število goved primerimo z velikostjo senožet v posamnih deržavah, se iz te primere vidi, da na 100 oralov travnikov spada 161 goved na

Rusovskem, 64 na Angleškem, 70 na Pruskem, 63 v našem cesarstvu, 65 na Francoskem, — tedaj v Europi sploh 107 goved na 100 oralov travnikov.

Iz tega se vidi, da naj več živinoreje je na Rusovskem, h kteri obširne štepe veliko pripomorejo.

Ravno naznanjene razmere travnikov pa tudi očitno razodenejo, da je v Europi senožetstvo še zlo zlo zanemarjeno.

Za gnojenje njiv in senožet v Europi se potrebuje na Rusovskem čez 69 milionov goved, v našem cesarstvu čez 18 mil., na Francoskem čez 17 mil., na Angleškem čez 12, na Pruskem pa čez 8 milionov goved.

(Dalje sledí.)

Ostanki Bramatovega častja na rimsko-slovenskih spomenicih.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

(Dalje.)

Indiškega Trimurtita najdemo v severno-slavenskem bogoslovju sopet pod imenom Triglav. Pisatelj življenja sv. Otona to poterdi *).

Ako zdaj primerimo besede Paulinove (*System str. 106.*): „Brama je stvarnik, Višnu rednik, Živa pokončavec, osvetnik in sodnik, kteremu dostojí skerb za duše po smerti“, sopet najdemo ednakost indiškega in slavenskega bogoslovja.

Brama je tedaj pervi člen indiške trojice.

V severno-slovenskem bogoslovju najdemo boga Promo, ktero ime je nemški kronist gotovo popačil. Da sta Brama ravno to, kar je Promo, se vidi iz opisa obadvéh **).

Kakor je že visokoučeni Kollar razložil (*Slawa Bohyne 240*), „Borneisen“ druga ni, kakor „vas cupreum“ od staronemške besede Born = Wasser, Brunnen, in Eisen = železna posodva. V kroniki saksonski (*glej: Kollar 239*) ima Promo tudi v rokah einen „Bannerstab“. Indiški Brama pa ima žezlo = Bannerstab. Kakor moža „z Bannerstabom“ v roki in na levi rami nosečega „vas cupreum“ ga najdemo na kamnu pri sv. Janezu pri Hohenburgu blizo Voitsberga (*glej: Muhar Abbildung. Tafel VI. fig. X.*)

Druga vlastitost Bramatov je rinka, kakor Majer piše (*Myth. I. 280*): „Brama derží v eni roki rinko — znamnje neumerljivosti (večnosti)“. S to rinko in s posodvo „vas cupreum“ se najde obražen tudi na šentjanških kamnih (*glej: Muhar na omenjenem mestu*), s „podolgastimi ušesi“ (oblongis auribus) in rinko pa ga najdemo na moskirhenskih kamnih (*Muhar Abbild. Tafel VIII. fig. 1.*) Risar podobe mu je napravil roge, ali mi smo kamen sami pogledali in se prepričali, da so to ušesa, ne pa rogovi *).

Znamenita je pri tih obrazih ta okolščina, da Brama vskriž noge derží, kakor se to zmiraj pri indiških božanstvih najde. (*Glej: obraze Kršnatove v Vollmerovi mitologii, tabla LXXIX. fig. 265.*)

Da je Brama in Prove, Promo eno in ravno tajisto božanstvo, poterdi tudi jezikoslovje. Brama pomeni v sanskritu po Paulinu tudi: pravíca, resníca, veritas rectum, justum. Prove je tedaj prestavek indiškega imena Brama. V ruskem in slovaškem narečju pomeni priama, uprjamiti se, na svoji pravdi stati. Zato toliko imén IVSTINVS **) na noriških kamnih. Primeri tudi ime cesarja Justiniana, kteri se je zval Upravda, njegov oče Iztok, mati pa Biglenica, nar berže Viljenica ***)

(Dalje sledí).

*) Profani sacerdotes — se piše v „vita S. Ottonis L. 2. cap. 13.“ auream imaginem Trigelavi, qui principaliter ab iis (v Julini v Pomorju) collebatur, furati extra provinciam abduxerunt“, — in na drugem mestu (Lib. 2. cap. 1.): „Stettin tres montes ambitu suo conclusos habebat, quorum medius, qui et altior summo paganorum Deo Trigelaus dictus tricapitum habebat simulacrum, quod aurea cidari oculos et labia contegebat, asserentibus idolorum sacerdotibus, ideo summum Deum tria habere capita, quoniam tria procurat regna, id est coeli, terrae et inferni, et faciem cidari operire pro eo, quod peccata hominum quasi non videns et tacens dissimularet.

**) Indiškega Bramata opisuje Paulin (Syst. stran 67.): „Simulacrum Nepalense Dei Bramae una manu gerit librum Grantham ex foliis palmarum aut rudi charta contextum et funiculo colligatum. Secunda manu tenet coronam precatoriam Rudraksam dictam. Tertia manus gerit vas cupreum ad conservandam et bibendam aquam insigne eorum Bramanum poenitentium, qui mendicando vitam agunt, et praeter vas illud nihil aliud secum portare possunt“. — Boga severno-slavenskega Prove-ta pa Bangert v opazkah k Helmoldu tako opisuje: „Stabat Prove virili forma in columna caput corona redimitus dextra ferrum rubrum tenebat“. Dalje piše od Proma Petrus Albinus (Meissn. Chron. X. str. 302.): Promo wird also beschrieben, dass er auf einer Seul gestanden, zwei lange Ohren mit einer Kron gehabt, desgleichen in der Hand eine rode Borneisen.

*) Kakor Muhar v drugih rečéh ni povsod zvest bil, tako tudi obrazi na več podobah niso zvesto po kamnih slikani. Tako, postavim, ima on eno figuro obraženo, ktera na volu jezdi, mi pa smo se po lastnem pogledu prepričali, da to ni vol, marveč je beran — oven. Dalje še se Brama na moskirhenskih kamnih najde oblečen, kakor so štajarski Šavničarji z bergušami in robačo (srajco), v levi roki deržeč „vas cupreum“; na drugi podobi pa ima v levi roki pisemsko rolo (Schriftrolle) tudi v bergušah in v robači; brez dvombe je to „liber Grantham ex foliis palmarum“. (Glej: Muhar Abbild. Taf. VIII. fig. 2. 3.)

**) Muhar Gesch. d. Stei. I. 368., in na drugem Ankershofen V. 624.

***) Da Prove toliko pomeni, kot Pravi, rectum, justum Brama se vidi iz Helmolda, kteri pravi (cap. 53.), da so v Provetov tempel se Slaveni shajali tudi „propter judicia“. Primeri tudi, kar Bandtke in Macieowski (II. str. 20.) ravno o tem zmislu govorita.

Jezikoslovni pomenki.

„Skutnik“ ni zmišljena beseda.

Začudili se nismo malo, ko smo v 64. listu „Novíc“ namesto po pravíci pričakovanega preklica brali ponovljeno tajílo besede, ktero govorijo tisuči. Gosp. Kapelle je s svojim terdilom gledé „skutnika“ enak tistemu modrijanu, ki je na besede Angleža: „da se v Europi o stanovitih dobah voda tako skerkne, da hodijo ljudjé po nji“, odgovoril: „tako basen povej ti v kuhinji mojim deklam, pa ne meni“, zato ker on kaj takega še ni nikoli vidil. Ravno tako tudi se beseda „skutnik“ v Černomeljski okolici nikjer ne rabi, zato, ker gospod protivnik, rojen v Černomlju, preko 20 let v onem okolišu v službi, znan z vsimi šegami in jezikom belih Krajncev, je ni še nikdar čul! Ali je to dosledno?!

Da se pa pričkala ne bova kot uni mož s svojo ženo terdivši, da je briveno, ona pa da je striženo, povabim gosp. Kapelle-ta v Ručetno vas fare Černomeljske, oba gospodara pod hiš. številkama 8. in 10. iti poprašat: zakaj ju sosedi nazivajo skutnika, in mu bota gotovo odgovorila, kot meni: da sta bila od staršev unih hiš, svojih otrok neimevših, za otroka vzeta, in da jima je to ime do starosti zaostalo. Ako mu pa to še ni zadosti, naj popita pod Semičem pri duhovšini, in povedali mu bojo, da je tam povsod znana rečena beseda. Če pa to tako biva, naj blagi bravci sodijo sami: ali je po-,

šteno tako nepremišljeno napadati in pred svetom z lažcama žigosati mene in gosp. Lepstanskega, kterima gotovo slovenščine čistost nič manj pri sercu ni, kot gospodu Kapelle-tu.

Ako pa „skutnik“ med belimi Krajnci dandanašnji nobenega daljnega pomena ali korenike več nima, je čas kriv, ki ga je s svojim zobom uničil. Takih osamelih bratov in sester ima on veliko po Slavenskem.

Desinc, vas v Černomeljski fari, je dan danes svoj pomén pri belih Krajncih zgubil, kajti nobeden več ne razume glagola desiti se, to je, se ob enem kje zderževati.

Beseda „ponikve“ je gornjim Slovencem neznana, kajti jim je zginil glagol: nikniti, iznikniti, hervorkeimen, poniknití, se k zemlji opikovati, v zemljo zlezti. Od tod pri belih Krajncih: sonce je poniknilo (za goro šlo).

Kteri Slovenec umé v Poljanah pri Kupi navadna vprašanja? je kaj ubah? heisst das was, ist was daran? je za kaj? Slavni Vuk Štefanovič, kteri, kakor vsi Serbi, nedosledno piše: ubav, suv, muva, namesto: ubah, suh, muha, nam pové, ako ga za svet poprašamo, da se ubav še samo v pesmah čuje in „lepo“ pomeni, na priliko: „Na ubavu, na polju Kosovu“. — V Poljanah pa pomeni vse lepe lastnosti dušne in telesne. Iz tega se vidi, da beseda „ubah“ ni bila okolišnica (localizm), ampak se je rabila po vsem jugoslavenstvu.

Tako ima Janežičev slovnik: hiba, — hibati pa ne; rúten ima — rútiti pa ne. Zakaj? menda niso več tam v rabi.

Ali ne bo tudi „kolenčič“ svoj pomen zgubil, kakor hitro se zatare šega, nevesti od poroke pridši devati dečka na kolena v znank želje po pervem možkem porodu“.

Tako nam „skutnik“ bistro kaže, da so stari Slovani svojih otrok neimevši neke šege overševali, ko so ptujo deco za svojo jemali, akoravno se je ta beseda le še v enem kotičku slavenstva ohranila. Tega mi dan danes več nemoremo vediti natanko; morebit je novi oče dete vzel v svoj skut (naročje pri suknji), pa ga na serce pritisnul in s tim dokazal, da ga je za svoje spoznal; morebit ga je nova mati v svoje krilo posadila, ker to vse skut pomeni. Korenína — skut — se je zgubila, „skutnik“ pa je zaostal.

Iz skute (mleze) menda ne bojo vadili jezikoslovci tega imena? Opomniti moram tudi, da, akoravno ste obe te besedi tù v rabi že Bog vé od kdaj, se vender ni iz njih še porodila nobena zmota.

Planina nad Černomljem na s. Roka dan 1853.

Juri Kobe.

O besedi „skuta“ in „skutiti“.

V 64. listu „Novíc“ smo brali, da beseda „skuta“ le zmes iz mleka in jajc pomeni. — Skuta in skutiti pa ima še druge pomene; podam tedaj „Novícam“, kar sim v krajih okolj Celja že od mladih nog slišal:

Ta jed se mi je oskutila (diese Speise ist mir widrig geworden).

Se mi skuti jesti (ich kann wegen Eckel nicht essen).

Temu so se norci že oskutili (dem ist das Scherzen schon vergangen).

To je oskutna reč (das ist was eckelhaftes).

Ti naskuta ti! (du widriges Ding, du!)

To je tak najosetno, da se ročno prinaskuti (das ist so sättigend, so geil zu essen, dass man bald Eckel davor bekommt).

Skuti se mi, skuta me sili (es ist mir übel zum erbrechen).

Iz Dramelskih dolín na Štajarskem. Š.

Ozir po svetu.

Revalenta arabica — draga lečja moka.

Po vsih časopisih angleških, francoskih in nemških se razlega priporočilo nekega čudapolnega zdravila za mlade in stare pod klicom: kupite kupite „revalento arabico“. Pol funta tega zdravila veljá 1 for. 6 krajc. in ljudjé ga kupujejo, da bo mož kmalo bogat. In kaj nek je to skrivnostno zdravílo? Nič druzega nek, kot lečja moka (ervum lens). Neki zdravnik je odkril sleparijo. in spervega „ervalenta“ imenovani lek se je prekerstil v „revalento“. Mož, ki razpošilja to moko po svetu in trobi njeno slavo, da je kaj, pravi, da je iz dežele „Revalenta“, — al dežele pod tem imenom ni na božjem svetu; — dalje pravi, da jo Egipčani in Arabci visoko čislajo zavolj čudovite njene moči. — Zna biti, saj je že Esav prekanil Jakoba zavolj sklede leče — v to stopnjo je tedaj tisti mož stopil, ki períše moke pod skrivnostnim imenom prodaja za dragi dnar. In dosti je tacih, ki jo kupujejo. „Svet sam hoče sleparjen biti — naj se tedaj slepari!“

Leipz. allg. M.

Ozir v stare čase.

Od kod Martinova gos?

Že od starodavnih časov je navada, da v nekterih deželah na sv. Martina dan, 11. listopada, mora pečena gos na mizo priti; tudi v naši pratiki je ti dan zaznamovan z gosjo.

To vé vsak, tudi prost človek. Od kod pa ta navada? to je morebiti le malokteremu znano. V pratiki česke kmetijske družbe se bere o tem sledeče:

V 4. stoletju po Kristusovem rojstvu je živel na Francoskem nek menih, Martin po samostanskem imenu, kterega je zavolj njegove pobožnosti, priljudnosti in poštenosti vse častilo in ljubilo. Zavoljo tega je imel za škofa Tours-kega izvoljen biti. Al pohlevni mož se take častí ni vrednega čislal, — torej jo pobegne iz samostana in se skriva tako dolgo, da bi nov škof izvoljen bil. Njegovi prijatli pa si vse prizadevajo ga najti; zato ga grejo na vse straní iskat. Po dolgem iskanju zadenejo na deželi na velik germ, v kterega čeda gos gaga. Kaj nek to gaganje pomeni? rekó iskavci ter prešejo germ, za kterim najdejo svojega prijatla. Z veliko slovesnostjo ga peljejo domú, in naj se pater Martin brani kakor koli hoče, mogel je biti škof. Veliko let je opravljal mu posiljeno visoko službo po volji božji, dokler je kot siv starček umerl 11. listopada leta 1402 ali 1410 (o tem so si zgodovinarji navskriž). Veliko tisuč ljudí ga je spremilo k grobu, ki so bili po pogrebu gostovaní s pečenimi gosmí; tako je sam veleval v svoji oporoki (testamentu). Na to vižo se je maševal pohlevni mož nad gosmí, ki so ga ovadile prijatlom njegovim, ko se je skrival, da bi se bil odtegnul preveliki časti.

In tako je ostala navada, rajnemu sv. škofu Martinu v spomin vsako leto 11. listopada gós aldovati (ofrati), ki se je ohranila do današnjega dné in do današnje pratike.

Iz pečene Martinove gosí hočejo kmetje tam pa tam tudi prihodnje vreme prerokovati; pravijo, če je persna kost tiste gosí, ki se speče na sv. Martina dan, rujava, bo hud mraz; če je pa bela, bo veliko snega. — Nam je lepo pečena debela gós veliko ljubši, kakor vse prerokovanje iz njene persne kostí, toraj radi vremenskim prerokom kostí pustimo, če nam pečenka ostane.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Celja 20. aug. Pri nas se verstijo topli dnevi z hladnimi nočmí; vmes gromí in dežuje včasih silovito. Meta, sončnice in konoplja cvetijo. Breskve in slive zorijo. Grozdje po nogradih obiluje, boleha le malo, ter obeta ugodno vinobero.

Ker vreme vabi prijazno, potujejo prijatli narave na bližnje goré, posebno u Sočbe na visoko planinje; ktero letos veliko obiskovavcev, clo iz daljnih krajev, dobiva.

Poslednjič Vam še nekaj lepiga povém. Pred nekimi tedni je v Ponkvi, vasí blizo Celja, neka revna kmetinja trojčike bila porodila. Ne dolgo potem se je ravno cesarica Maria Anna (žena presvitlega cesarja Ferdinanda) skozi Celje peljala. Povedali so ji od sirotice u Ponkvi. Milostna cesarica podari precej 25 goldinarjev tukajšnimu gospodu okrožnimu glavarju z ukazom, jih revni porodníci izročiti, kar se je tudi koj koj zgodilo. J. Š.

Od Bleškega jezera. L—k. Od kar menda

„Z verhne srede
Skale blede
Gleda stari grad“.

ni bilo toliko mestnih ljudí kakor v nedeljo pred velkim Šmarnom in veliki Šmarin na Bleškem jezeru, ktero se od leta do leta bolj obiskuje, pa tudi bolj povzdiguje. Eno poslopje za drugim in eno lepši od druzega se je jelo vzdigovati v tem, zares rajskem kraji. Gosp. Hofmanove toplíce so krasno novo poslopje, v kterem so kaj lepe stanice pripravljene, popotnika sprejeti; ravno zida za-se gosp. tergovec Rittmayer iz Tersta med Burjovcom in Gradom na prijetnem gričku lepo hišo, ktero bo obdajala prijazna okolica, in tudi gosp. Malnar si bo napravil za-se novo pohištvo. Vse hvali posebno dobro in prijazno postrežbo v Malnar-Majerjevi gostivnici, kjer se kerčmarica vdova Colnarjeva hvale vredno obnaša; tudi starašina vsih Bleških gostivnic „pri Petranu“ si je ohranil dobro znano slavo, le napis gostivnice se je premenul „k nadvojvodu Sigismundu“, od tistega časa, kar je svitli nadvojvoda na Jezeru bil tudi poln hvale tega lepega kraja. Človek, ki tukaj v lepem vremenu ene dní biva, se vès poživí, in nehotoma mora obstati: zares si krasna slovenska zemlja ti! Edíno, kar je graje vredno, je zmiraj slabji cesta, in pa v cerkvici matere božje na otoku orglje; ne le da so zlo razglašene, se jih človek skoraj dotakniti ne smé, da že cvilijo na vse straní, kar naj umnišega orgljarja moti in mojstra-skaza dela. Ker se toliko ljudém, domačim in ptujim, obiskajočim zalo cerkvico, ušesa glušé s takim cvilenjem, naj bi se vendar brez pomude popravile, ker pomočkov za to gotovo manjkati ne more.

Iz Železnikov. J. L. Mnogo se je pri nas govorilo, da se bo skoz sosedno Tominsko dolíno nova cesta delala, ktera bi bila imela s cesto, ki skoz našo dolíno peljá, sklenjena biti. Utegnila bi bila ta cesta Železnikam, tudi Ložki in Krajnski okolici k veliki koristi biti, ker bi se bila tako našim krajem bližnja pot prot Gorici in Laškem odperla, kamor se od nas mnogo železnine, platna in žaganic, in zopet od tam vina in žganja vozi. Ker bi pa nova cesta po Tominskem posebno zastran pogostnih in nevarnih povodinj mnogo stroškov prizadjala, je nek sklenjeno, da se bo peljala skoz Cirkno na Poljane in Loko. Ložki in Krajnski okolici scer ne bo veliko navskriž, ali našo dolíno bo popolnoma na desno stran pustila.

Iz Ljubljane. Kakor smo že iz več druzih dežel oznanili, je tudi za Krajnsko nova osnova deželnega poglavarstva poterjena. Sliši se, da vikši deželna oblastnija bo obstala po novi naredbi pri nas: iz deželnega poglavarja, 1 svetovavca deželnega poglavarstva, 3 deželnih svetovavcov, 3 tajnikov (sekretarjev) in 5 koncipistov; — za vradno rokovanje (Manipulationswesen) je dolóčen 1 vodja, 1 adjunkt, 7 oficialov, 4 akcesistov, in potrebno število vradskih služabnikov. — Neke 3 dní se vidi v Ljubljani (ravno nad cerkvijo rožnega potoka) poleg zvezdja δ velicega lêva med 8. in 9. uro zvečer repata zvezda (komet).

Novičar iz mnogih krajev.

Gospod minister bogočastja bo nek še ti mesec odbor poklical, ki bo razpisal povabila na umetnike za napravo obrisov nove Dunajske cerkve, za ktero se je v vsem 1 milion in 200.000 fl. nabralo. — Teržaški časnik hoče vediti, da si bo Njih veličanstvo presvitli cesar Franc Jožef princesnjo Elizabeto Amalio, v letu 1837 rojeno, tretjo hčer Njih kraljeve visokosti vojvoda Maksimiliana Jožefa Bavarskega za nevesto izvolil. — Iz vsih dežel se bere slovesno obhajanje cesarjevega godú. — Tudi v Lombardíi se bojo šole po splošnji austrianski naredbi osnovale. Na Dalmatinskih gimnazjih bo prihodnjič v viših gimnaz. šolah nemški jezik učni jezik namesto laškega. — Iz poslednjega kupčijskega naznanila v Terstu zvémo, da je cena pšenice, posebno pa cena turšice padla. — Zmiraj bolj se kaže, da tista nova znajdba mašíne, ktera sama šiva, ni prazna reč. Zdaj je na Dunaji in vse jo hvali. Šiva z eno šivanko in dvéma nitima; en človek suče z roko kolesček ali pa stopa na stopalo; vsak šiv je ličen in terden, in eden je kakor drugi;—v 4 minutah so bili vsi poglavni šivi moških hlač gotovi, tako da en šivar, ki ima zdej z enimi hlačami celi dan opraviti, jih v vsem s pomočjo te mašíne dodela v 4 minutah. Mašína, ki je bila pred 2 letama v Novem Jorku v Ameriki znajdena, veljá 200 fl.; rabijo jo že na Angleškem, Francoskem in severnem Nemškem šivarji, čevlarji, sedlarji, rokovičarji in tapecirarji; vsi ti rokodelci pa ne bojo zavoljo nje nepotrebni, toda hitrejši in bolj po ceni bojo zamogli izdelovati svoje rokodelstva. — Donava pri svojem stočju Sulini je tako s peskom zasuta, da je komaj 6 čevljev globoka; že celi mesec stojí ondi okoli 300 z žitom in drugim blagom naloženih bark, ki ne morejo naprej. — Iz Turškega se piše, da so se ministri 13. dan t. m. posvetovali: ali ima turška vlada odobriti Dunajski predlog ali ne; sklenili so nek: sultanu priporočiti, naj ga poterdi. Minister Rusel je deržavnemu angleškemu zboru 17. dan t. m. razlagal stan turško-rusovskega razpora; al zbor je iz tega toliko zvedil, kolikor je sam pred vedil, zatorej ni bil zbor s to razlago nič zadovoljin, čeravno je minister rekel, da angleške barke se ne bodo popred domú vernile, dokler ne bo Rus obsedenih knežij zapustil. — Misli prebivavcov v knežijah, ki ste obsedene sedaj od Rusov, so si zlo navskriž; eni razodevajo zadovoljnost z Rusi, drugi pa se bojé, da bi jih ravno takošna osoda po Rusih ne zadela kakor stanovnike Krima in Besarabije. — Na željo veljavniših družbenikov se bo nek „matica serbska“, ki je veliko let v Peštu bila, preselila v Novi Sad.

Kdor želí krasni govor

»o preporodu knjige slovinske na jugu«, ki ga je zložil gosp. Franc Kurelac, c. k. učitelj narodnega jezika na latinskih šolah u Reci, in na koncu šolske godine izgovoril Venceslav Urpani, učenec 7. razreda na istih šolah, ga zamore dobiti v bukvotiskarnici gosp. J. Blaznika v Ljubljani za 6 krajc.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*